

Конституційний Суд України

Заявник: Матвійчук Анастасія
Олександрівна,

**Конституційне звернення
про офіційне тлумачення положень частини 1 статті 263
Кодексу адміністративного судочинства України**

Прошу Конституційний Суд України надати офіційне тлумачення положень частини 1 статті 263 Кодексу адміністративного судочинства України, в частині роз'яснення поняття «зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення», а саме:

«Стаття 263. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення

1. За наявності обставин, що ускладнюють виконання судового рішення (відсутність коштів на рахунку, відсутність присудженого майна в натурі, стихійне лихо тощо), державний виконавець може звернутися до адміністративного суду першої інстанції, незалежно від того, суд якої інстанції видав виконавчий лист, що видав виконавчий лист, із поданням, а особа, яка бере участь у справі, та сторона виконавчого провадження - із заявою про відстрочення або розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Питання про відстрочення або розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення може бути розглянуто також за ініціативою суду.»

Предмет необхідного тлумачення:

- 1. Чи охоплюється поняттям «зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення» заміна зобов'язання «нарахувати та виплатити державну допомогу» на стягнення з суб'єкта владних повноважень нарахованої, однак не виплаченої у зв'язку з відсутністю у державному бюджеті коштів, соціальної допомоги, за рішенням адміністративного суду проти суб'єкта владних повноважень?**

Обґрунтування необхідності тлумачення

Офіційне тлумачення положень частини 1 статті 263 Кодексу адміністративного судочинства України є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначного застосування судами України вказаної норми у спорах між громадянами та суб'єктами владних повноважень з приводу соціальних виплат, зокрема допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Позивачі у таких справах заявляють позов про зобов'язання суб'єкта владних повноважень вчинити дії – нарахувати (здійснити перерахунок) та виплати відповідну соціальну допомогу. Повсякчасною є ситуація, коли після задоволення позову відповідач нараховує (перераховує) відповідну соціальну допомогу, однак, оскільки кошти на її виплату у бюджеті (за відповідною бюджетною програмою) відсутні, відповідач повідомляє позивача, що виплата буде здійснена за умови виділення з державного бюджету асигнувань на відповідні цілі, яких не виділяють роками (напр., у моєму випадку рішення суду з цієї причини не виконується вже 4 роки). При цьому оскільки безпосередньо у рішенні суду не визначено конкретну суму, яка підлягає стягненню на користь позивача, позивачі позбавлені можливості скористатися механізмом безспірного списання коштів, передбаченим Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», і опиняються у тупиковій ситуації: коштів за бюджетною програмою, за якою здійснюються відповідні соціальні виплати, - нема (і коли будуть – невідомо), а коштами за програмою для виконання рішень судів – скористатися неможливо, бо рішення суду не містить відповідного формулювання з точним розміром заборгованості.

Для вирішення ситуації і застосування безспірного списання коштів відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» позивачі, органи виконавчої служби звертаються на підставі ч. 1 ст. 263 Кодексу адміністративного судочинства України із заявами (поданнями) про зміну порядку і способу виконання відповідного рішення суду з «зобов'язати нарахувати та виплатити...» на «стягнути N гривень». У судовій практиці такі заяви розглядаються по-різному.

Одні суди відмовляють у задоволенні таких заяв, стверджуючи, що задоволення заяви призведе до зміни не порядку і способу виконання рішення суду, а до зміни самого рішення. Так сталося зі мною: ухвалою районного суду м. _____ від 24.12.2015 у справі № _____ (додаток 1) відмовлено у задоволенні моєї заяви про зміну порядку і способу виконання постанови _____ апеляційного адміністративного суду від 17.06.2013 у цій справі, оскільки, на думку суду, я поставила питання про зміну самого рішення суду, а не способу його виконання.

Слід зауважити, що це було вже друге моє звернення про зміну порядку і способу виконання рішення. Уперше я звернулася з такою заявою у 2014 році, оскільки відповідач взагалі відмовлявся виконувати рішення суду і не видавав розпорядження про проведення перерахунку призначеної допомоги. Ухвалою районного суду від 27.06.2014 (додаток 2) мені було відмовлено, оскільки на той момент не була визначена сума належної мені до сплати допомоги. У зазначеній ухвалі однозначно вказано на те, що єдиною перешкодою для задоволення моєї заяви є невизначеність суми заборгованості відповідача переді мною, і я можу повторно звернутися із такою заявою після проведення перерахунку. Однак, як показано вище, коли я повторно звернулася із заявою про зміну порядку і способу виконання рішення після проведення відповідачем перерахунку відповідної допомоги та визначення розміру заборгованості, у задоволенні заяви було відмовлено вже з іншої підстави – бо це, начебто, призведе до зміни самого рішення суду.

Інші суди задовольняють заяви, подання (за наявності визначеної суми заборгованості), стверджуючи, що інакше такі рішення суду виконані не будуть взагалі і визнаючи відсутність коштів за відповідним напрямком обставиною, що ускладнює виконання рішення суду. Так, ухвалою від 25.04.2012 у справі № (додаток 3) апеляційний адміністративний суд не погодився із висновком суду I інстанції, що заявник фактично просить змінити резолютивну частину постанови суду, а не змінити чи встановити спосіб і порядок виконання рішення, і задовольнив подання державного виконавця, змінивши порядок і спосіб виконання рішення суду на «стягнення з управління праці та соціального захисту населення районної у м. ради на користь ОСОБА_2 нарахованої суми в розмірі 1896,42 грн.».

Так само в ухвалі Вищого адміністративного суду України від 07.11.2013 у справі № К/9991/7599/12 (додаток 4) вказано, що «...у зазначеній справі зміна способу і порядку виконання рішення можлива шляхом зміни зобов'язання здійснити виплати на стягнення цих виплат. Така зміна можлива лише у разі виконання боржником зобов'язальної частини рішення про нарахування соціальних виплат...».

Таким чином, в одних випадках суди задовольняють заяви (подання) про зміну порядку і способу виконання рішення суду зобов'язального характеру «нарахувати і виплатити» на «стягнути N гривень», що дозволяє стягнути відповідні кошти у порядку, передбаченому Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», а в інших випадках – відмовляють, блокуючи єдино можливий механізм виконання такого судового рішення у ситуації відсутності бюджетних асигнувань за бюджетною програмою, що передбачає виплату відповідної допомоги.

У зв'язку з викладеним вище, з метою захисту передбаченого ст. 46 Конституції України права на соціальний захист, керуючись ст. 24, 55, 150 Конституції України, ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ст.ст. 13, 42-43 Закону України «Про Конституційний Суд України», прошу:

1. Дати офіційне тлумачення частини 1 статті 263 Кодексу адміністративного судочинства України в частині роз'яснення поняття «зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення» в аспекті зокрема такого питання:

-Чи охоплюється поняттям «зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення» заміна зобов'язання «нарахувати та виплатити державну допомогу» на стягнення з суб'єкта владних повноважень нарахованої, однак не виплаченої у зв'язку з відсутністю у державному бюджеті коштів, соціальної допомоги, за рішенням адміністративного суду проти суб'єкта владних повноважень?

Додатки:

1. Ухвала районного суду від 24.12.2015 на 1 арк.
2. Ухвала районного суду від 27.06.2014 на 2 арк.
3. Ухвала апеляційного адміністративного суду від 25.04.2012 у справі № _____ на 3 арк.
4. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 07.11.2013 у справі № К/9991/7599/12 на 2 арк.
5. Текст статті, що потребує тлумачення, на 1 арк.
6. Конституційне звернення у 2 примірниках на ___ арк.

Дата: 27.04.2016

Підпис: